

Slovensko slikarstvo in kiparstvo. Tudi slovensko slikarstvo in kiparstvo je doseglo leta 1892. nekaj lepih uspehov. Omenjamo tukaj le mimogrede, da je naslikal gosp. Ogrin z Vrhnike veliko sliko: «Sv. Anton» za Ljubljansko frančiškansko cerkev. Slika je posneta v Drobtincah, morebiti jo objavimo tudi v listu ali na platnicah. — Gosp. Lud. Grile, slikar v Ljubljani, je dobil srebrno svetinjo na lanski razstavi v Plovidu na Bolgarskem. — Kipar Vek. Progar iz Celovca je izklesal za Kamniško župno cerkev lepo skupino Matere Božje. V Celovškem muzeju je pred kratkim razstavil petero manjših kiparskih del. Nekaterih slikarjev dela smo videli tu pa tam razstavljeni, n. pr. gosp. Grilca portret Ant. Knez-a, gosp. Iv. Franketa portret bivšega dež. predsednika Winklerja i. dr. Umetniško se je prenovila lepa župna cerkev v Kranju po trudu gosp. dekana Ant. Mežnarca. O tem bomo poročali več, kadar bomo mogli. Tudi mlade naše moči, sedaj na akademiji Dunajski, obetajo sadu. — Vse prijatelje naše umetnosti prosimo, da bi nam točno poročali o novih proizvodih, ali nam poslali risane ali fotografovane posnetke znamenitejših del.

Iz znanstvenega slovstva v Avstriji.

„Argo“ Zeitschrift für krainische Landeskunde. Izdaje Alfons Müllner, muzealni kustos v Ljubljani. Stane na leto 4 gld. in izhaja na mesec na 1—1½ pôle. — V rokah imamo 5. štev. I. leta tega lista z zanimivo vsebino, n. pr. o kranjskih gradiščih (gradišče pri Svetem Mihaelu pri Hrenovicah), piše g. Müllner; Metternich und Gentz auf dem Laibacher Congresse, piše pl. Radics; sežiganje mrličev pri starih narodih in razna poročila, zlasti iz muzeja. Vsekako je list zanimiv.

V Gradcu v založbi «Styria» izhaja velika „svetovna zgodovina“ profesorja in dvornega svetnika dr. Jan. K. pl. Weiss-a v nemškem jeziku. Onim naročnikom, ki segajo iz znanstvenih namenov po velikih zgodovinskih delih, lahko priporočamo to delo bolj, nego druga nemška dela iste vrste. Weiss je nam Slovanom pravičnejši nego drugi nemški pisatelji; posebno se odlikuje z nenavadno obširnimi znanjem, v obliki pa z lepo pisavo. O njegovem katoliškem stališču nam niti ni treba govoriti. VIII. zvezek, ki nam je pred očmi (obstoječ iz osmih snopičev po 50 kr.), obdeluje versko preosnovo na Angleškem, verske prepire na Nemškem, opisuje Karola V., Filipa I. in njegove vojske. Zlasti zanimiv je zadnji oddelek o umetnosti in slovstvu v 16. in 17. stoletju. O smrti Rafaelovi n. pr. piše: «Rafael je umrl zaradi mrzlice, katero so mu zdravniki slabo zdravili, 37 let star, na veliki petek, svoj rojstveni dan, 6. malega travna leta 1520. Žalost nad njegovo smrtjo je bila v Rimu in po Laškem velika. Papež je točil bridke solze. Njegovo truplo je ležalo pod sliko „Izpremenjenje“. Bembo mu je postavil na grob ta nadpis:

*Ille hic est Raphael, timuit quo sospite vinci
Rerum magna parens et moriente mori.*»

Družba sv. Cirila in Metoda.

Izšel je «Vestnik» VI., ki poroča o sedmi veliki skupščini dne 28. julija v Postojni. Dohodkov je bilo lani 9.905 gld., stroškov 8.556 gld. 77 kr. Podružnic je na Kranjskem 45, na Štajerskem 28, na Koroškem 14, na Primorskem 18. Udov je 9.007. Družba napreduje; sedaj vzdržuje pet svojih zavodov, pet drugih podpira. O slovenskem delovanju te družbe poročamo sproti v «Slovstvu».

— L.

Trije popravki.

Gospod urednik! Menim in se nadejam, da mi ne bode ta zamerila dva čislana sotrudnika Vašega lista, ako naznam o sledečih treh stvarih svojo misel. V 12. številki leta 1892. «Dom in Svet»-a se čita pri opisu Kamnika na str. 554: «Stari grad ali Karnik». Po krivici so začeli pisatelji Kamniški stari grad (Oberstein) imenovati Karnek (prim. «Kranjska mesta» str. 29) ali pa Karnik. Ljudstvo gradú tako ne imenuje. Ta spaka prihaja v knjige iz tiskovne pomote, katero je napravil Valvasor (XI, 427), a jo tudi sam popravil, ko je zapisal na koncu četrtega zvezka med tiskovne pogreške «Karnek I. Kamnek». Grad se je torej imenoval Kamnik, po nemško pa Stein in pozneje Oberstein.

V istem sestavku stoji ime mekinske opatinje Goljanec zapisano «Klara Poljančeva». A pravo je Goljanec, ker ima Valvasor (XI, 373) «Clara Galianitzinn von Görz»; Milkowicz, Klöster in Krain, str. 174 jo imenuje «Gallianic (Gallienig)», in jaz sem v Vidmu v dveh izvirnih pismih našel zapisano: «Gollianiz». Bolj pravo bode torej Goljanec.

Filologov se sicer bojim, vendar očitno povem, da mi razlaga Vavte Vasi na str. 563. ni všeč. Ime spada med srednjevisokonemške paperke. Nekoliko prisiljeno je pa razlagati ime iz besede «bautara», kar je nemško «Fallthür». Zdi se mi ta-le razlaga verjetnejša. Grajski oskrbniki so bili v srednjem veku našim kmetom dobro znani. Nemci so zvali takega kmeča «Walter» ali «Walthote»,*) Slovenci so pa iz poslednje besede napravili «vavpet». Vem za nekega Nemca, ki se piše «Walther», in njegov gospod je slučajno «Verwalter» (oskrbnik). Poznam pa tudi hišo, kateri se reče «pri Vavptu». Mogoče je potemtakem, da je kak grajski oskrbnik sezidal hišo ali gradič (od katerega so baje še ostanki v zemlji) ondi, kjer stoji Vavta Vas. Ko so hiše narasle, imenovali so vas po «vavptu» (kateri je morebiti imel tudi ondotni brod v njemu) Vavptova Vas, «p» je izpadel, in odtodi je sedaj med ljudstvom znana Vavtova (ne Bautova) Vas. Nemško ime je vas dobila od oblike Walter. Zato je po nemško, kakor prica neka izvirna listina, že leta 1501. bilo zapisano: Valtersdorf, danes pa pišejo Waltendorf. A. K.

*) Prim. Lexer, Mittelhochdeutsches Wörterbuch.

Slovstveno božično darilo je 1. snopič Slovensko-nemškega besednjaka Wolfovega, ki je izšel te dni in se sedaj razpošilja.